

SAĞLIK YÖNETİMİ ÖĞRENCİLERİNİN STAJ EĞİTİMİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Yunus Emre ÖZTÜRK¹ Ramazan KIRAÇ²

¹ Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi bölümü, yunuseozturk@gmail.com

² Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi bölümü, ramazan46k@gmail.com

Özet

Bu çalışma, sağlık yönetimi bölümü son sınıf öğrencilerinin, staj eğitimi konusundaki görüş ve düşüncelerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencilerine yapılmıştır. Tanımlayıcı nitelikte nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın evreni 150 kişiden oluşmakta olup 145 kişiye ulaşılmıştır. Aydoğan'ın 2002 yılında oluşturduğu anketi, sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anketin güvenilirliğinin test edilmesi için SPSS 20.0 paket programında %95 güvenilirlik düzeyinde güvenilirlik analizi yapılmış ve Cronbach Alpha değeri 0,942 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılanların % 62,1'i kadın olup %86,2'si devlet kurumunda staj yapmaktadır. Staj eğitiminde sırasında öğrencilerin faydalandıkları dersler sırasıyla; sağlık kurumları yönetimi (%79,3), davranış bilimleri (%77,2), insan kaynakları yönetimi (%53,1), kalite yönetimi (%50,3), üretim yönetim (%10,3), kamu maliyesi (%7,6) ve yabancı dil (%2,8) dersleridir. Araştırmanın sonuçlarına baktığımızda sağlık yönetimi öğrencilerinin genel itibarı ile verimli bir staj geçirmediklerini ve iyi bir staj eğitiminin ilerdeki yaşamlarına katkısının olacağını, kendilerine güven duyacaklarını, edinilen çevrenin mezuniyet sonrası faydalı olacağını ve iş yaşamındaki başarının artacağını belirtmişlerdir. Araştırmada okulda verilen birçok dersin stajda öğretilenler arasında bağlantı kurmalarının zor olduklarını ve teorik derslerin bir kaç dışında pek fayda sağlamadığını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Staj, Sağlık Yönetimi, Sağlık Kurumları, Sağlık Sektörü

**A RESEARCH ON THE DETERMINATION OF THE OPINIONS OF THE STUDENTS
OF HEALTH MANAGEMENT ABOUT INTERNSHIP EDUCATION**

Abstract

This study has been carried out to evaluate the views and thoughts of the senior students of health management about internship education. The study has been carried on the students of Department of Health Management, Faculty of Health Sciences, Seljuk University, and quantitative study design in complementary quality has been used. The universe of the study consists of 150 people and 145 people have been reached. The survey developed by Aydoğan for the students of Tourism Department in 2002 was adapted to the students of health management and the validity and reliability of the survey were tested. For testing the reliability of the survey used in the study, the reliability test at the level of 95% was made on the package program SPSS 20.0 and the value of Crobnach alpha was found 0.942. 62.1% of those percolating in the study were women and 86.2% of them do internship in public institutes They stated that the courses they utilize the most during internship education were “Management of Health Institutes”(79.3%),“Behavioral Sciences and Communication”(77.2%), “Management of Human Resources ” (53.1%), and “Quality Management (50.3%)”. The students expressed that the courses they utilize the least were “Production Management” (10.3%), “Public Finance” (7.6%), and “Foreign Language (2.8%)”. During the internship training, students benefit from the following courses; health institutions management (79.3%), behavioral sciences (77.2%), human resources management (53.1%), quality management (50.3%), production management (10.3%), public finances (7,6% and foreign language (2,8%). In the study, the students of health management expressed that they had difficulty in making connection between the courses given in the school and those thought in internship; and that the theoretical courses, except for a few, did not provide any benefit.

Keywords: *Internship, Health Management, Health Institutes, Health Sector*

GİRİŞ

Staj, kuramsal meslek bilgisine sahip kişilerin, aldıkları akademik bilgileri gerçek yaşamda kullanma ve deneme, diğer bir deyişle, edindiği bilgileri yaparak-yaşayarak davranışa dönüştürme deneyimi biçiminde tanımlanabilir. Staj, kişiye ayrıca, iş yaşamına ilişkin sorunları tanıma, onlarla başa çıkma, iş arkadaşları ve üstleri ile iyi iletişim kurabilme, konukları tanıma ve onların neler beklediklerini gözlemlenme ve onlarla nasıl sağlıklı iletişim kurulacağına ilişkin çok değerli bilgiler kazandırır (Çetin, 2005:153-169)

1948 DSÖ Tüzüğü'nde sağlığın tanımı şu şekilde yapılmıştır: Yalnızca hastalık veya sakatlığın olmaması durumu değil, fiziksel, sosyal ve ruhsal refah durumu. Sağlığın teşviki ve geliştirilmesi bağlamında sağlık, soyut bir durumdan çok fonksiyonel terimlerle anlatılabilen bir sonuca ulaşma aracı olarak, insanların bireysel, sosyal ve ekonomik olarak verimli bir yaşam sürmesine izin veren bir kaynak olarak düşünülmektedir. Sağlık, günlük yaşam için bir kaynaktır, hayatın amacı değildir. Sosyal ve kişisel kaynakları ve fiziksel kapasiteyi öne çıkaran pozitif bir kavramdır (Sağlık Bakanlığı 2011).

Sağlık sistemi içinde yer alan çeşitli büyüklük ve karmaşıklıkta ki kurum ve kuruluşların yönetimi, sağlık hizmetlerinin insanın sağlığını koruma ve iyileştirme fonksiyonunu üstlenmiş olması bakımından, sağlık politikalarının belirlenmesinde önemli ve anlamlı bir yere sahiptir (Türkmen ve diğerleri 1994).

Sağlık hizmetleri arzın pahalılığı, talep esnekliğinin katı olması, ikamesinin olmaması ve sosyal amaçlı olması gibi özellikleriyle; ülkelerin sağlık politikalarını belirlerken kalite, etkinlik, verimlilik gibi genel ekonomik kavramlara ağırlık vermelerine neden olmuştur (Shortell et al. 2004:5-7).

Sağlık idarecisi; a) Kurumun idari, mali ve teknik hizmetlerinin yürütülmesinde, misyon, vizyon, temel hedef ve değerlerinin belirlenmesinde, kalite, standardizasyon ve akreditasyon çalışmaları ile performans değerlendirmesinde görev alır, b) Kurumun finansal yönetim politikalarının belirlenmesinde, uygulamasında ve yönetilmesinde görev alır. c) Kurumun muhasebe, bütçe, mali analiz ve maliyet analizi faaliyetlerini yürütür. ç) Sağlık hizmetleri sunumunun planlanması, yürütülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi sürecinde görev alır. d) Kurumda tıbbi ve hasta bakımı dışında verilen hizmetlerin organizasyonu, yürütülmesi ve denetimini sağlar. e) Kurumda kriz ve afet planının hazırlanması ve yürütülmesi

çalışmalarında görev alır. f) Hastalıkların tanıları ve ameliyatları uluslararası hastalıklar kod sistemine göre kaydedilmesi, tıbbi ve idari istatistiklerinin tutulması, saklanması, değerlendirilmesi ve raporlanmasında görev alır. g) Kurumun genel ve tıbbi arşiv hizmetleri ile hastane bilgi sistemlerinin yürütülmesinde görev alır. ğ) Sağlık yönetimi alanına ilişkin politikalar geliştirir, planlamalar yapar veya bu çalışmalarda görev alır (Resmi Gazete 22 Mayıs 2014).

Sağlık yöneticisi, sağlık hizmetlerinin amaçlara uygun olarak, başka insanlarla ve onlar yoluyla sunulmasını ve etkili bir şekilde yürütülmesini sağlayan bir organizatördür (Ateş 1997; Williams 1997). Yöneticinin, entelektüel seviyesi, sosyal özellikleri ve problem çözme becerisinden yola çıkarak bireysel özelliklerini bilmesi, kendini tahlil etmesi ve olası eksiklerinin farkında olması hedeflenen bir durumdur (Bulut ve İşman, 2004:278-284).

Başlangıçta anlamı el becerisi ile sınırlandırılmış olan mesleki eğitim, günümüzde bireyin tüm yönleri ile gelişimini esas almaktadır. Bugün mesleki eğitim, toplumda çevresi ile etkileşimde bulunan birey için belirli bir meslek alanına ilişkin bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandıran, bireyi zihinsel, fiziksel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişilik yönlendiren bir eğitim süreci olarak düşünülmektedir (Alkan ve diğerleri 1998). Mesleki eğitimin temel amacı bireyin teorik ve uygulamalı alanlarda bilgi ve becerilerini geliştireceği öğrenme ortamlarını sağlamaktır. Mesleki eğitim kurumlarının bu amaca yönelik olarak örgütlenmeleri, bu anlamda staj faaliyetlerinin önemini göz önünde bulundurarak gerekli düzenlemeleri yapmaları gerekmektedir (Aydoğan 2002).

İşe dayalı öğrenme faaliyetlerinden olan staj faaliyetleri hem gözleme dayalı, hem de yaparak öğrenmeyi amaçlayan sistematik bir süreçtir. Staj faaliyetlerindeki yaparak öğrenme biçimi kimi yazarlara göre “iş esnasında öğrenme” (action learning) olarak da tanımlanmaktadır. Kişinin değişikliklere daha etkili olarak karşılık vermesini sağlayan bir öğrenme biçimidir (Lankard, 1995:161).

Öğrenciler staj sırasında gözlem ve uygulama yoluyla teknik becerilerini geliştirdikleri gibi, okulda öğrendikleri teorik bilgilerin gerçek iş yaşamıyla ne şekilde bağdaştığını keşfetmektedirler. Kendi görevlerinin sistem içinde nereye oturduğunu, yaptıkları işin önemini ve sistemi ne şekilde etkilediğini öğrenmekte, bu anlamda genişleyen görüş açıları sayesinde daha becerili, daha esnek ve iş yerindeki üretkenliğe daha katkılı olabilmektedirler. Motivasyonları artmakta, davranışları gelişmekte, böylelikle işverenler tarafından daha fazla tercih edilmektedirler. (Maines, 2000:34). Bilindiği gibi mesleki eğitimde teori-pratik, iş-eğitim

bütünlüğü esastır. Mesleki eğitimdeki başarı, mezunlara kazandırılan yeterliklerin istihdam sektörünün yöntem ve gereksinimlerine uygunluğu ile ölçülmektedir. Bu özelliği ile mesleki eğitim planlı ve sürekli gelişim halinde olmalı; tarafların sorumluluğuna dayalı işbirliği, gelişmelere sürekli uyum, meslekler dünyasının gereksinimlerine yanıt verme ve eğitimde gerçek iş ortamına uygunluk gibi ilkelere dayanmalıdır (Gürol, 1997:975).

Stajlar öğrencileri işyeri talepleri doğrultusunda gerçek iş yaşamına hazırlamakta, bu anlamda öğrenim kurumları ile iş dünyası ve genel olarak toplumu birbirine bağlamaktadır (Kolb, 1984). Staj faaliyetleri açısından işyeri bir öğrenme ortamıdır, aynı zamanda eğitim ve istihdam arasında kurumsal bir bağlantı meydana getirir. Okul-işletme işbirliğinin getireceği yararları öğrenci-okul-işletme açısından üçayaklı olarak incelemek gerekmektedir (Akan ve diğerleri, 1996:2022012).

Selçuk üniversitesinde sağlık yönetimi bölümü öğrencileri üçüncü sınıfın sonunda bir ay, son sınıfta dört ay olmak üzere toplam beş ay staj yapmaktadırlar. Staj eğitimi sırasında teorikte aldığı derslerden faydalanmaktadırlar. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin teorikte aldığı derslerin staj eğitimi sırasındaki katkısını incelemektir. Birinci bölümünde araştırmaya ait literatür incelemesi yapılmış olup staj eğitimi konusunda bilgilendirme yapılmıştır. İkinci bölümde araştırmanın yöntem kısmına değinilmiş ve araştırmanın anketine ait bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda araştırmaya ait demografik bilgiler, tanımlayıcı istatistikler ve analizler yapılmıştır. Araştırmanın son bölümünde araştırmaya ait sonuçlar irdelenmiş olup gerekli öneriler sunulmuştur.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada alan araştırması yöntemi kullanılmış, daha sonra literatür araştırması yapılmış ve en son da ikincil veriler analiz edilmiştir. Bu alan araştırmasında, literatürden elde edilen bilgiler doğrultusunda yapılandırılmış anket tekniği kullanılmıştır. Toplanan veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir.

Araştırma Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü'nde öğrenim gören öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Araştırmaya staj eğitimi gören 145 öğrenci dâhil olmuştur.

Araştırmada Kullanılan anketin güvenilirliğinin test edilmesi için SPSS 20.0 paket programında %95 güvenilirlik düzeyinde güvenilirlik analizi yapılmış olup, güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı 0,942 ($p=0,000<0,05$) olarak bulunmuştur.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın bulgularının, ilk kısmında araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine yer verilmiş. İkinci kısmında öğrencilerin stajları sırasında okuldaki derslerden en çok hangilerini kullandığı sorulmuş. Üçüncü kısmında stajları sırasında hangi tür becerileri geliştirdiği sorulmuştur. Dördüncü kısmında ise öğrencilere stajda yaşadıkları durumlarla ilgili tanımlayıcı nitelikte sorular yöneltilmiştir. Bu verilere yönelik tanımlayıcı istatistikler ve bağımsız gruplarda t testi uygulanmıştır.

Tablo 1 Araştırmaya ait demografik bulgular

Cinsiyet	n	%	Şuan Çalışma Sektörde Çalışma	n	%
Erkek	55	37,9	Evet	17	11,7
Kadın	90	62,1	Hayır	128	88,3
Toplam	145	100	Toplam	145	100
Daha Önce Sektörde Çalışma	n	%	Staj Yapılan Kurumun Niteliği	n	%
Evet	28	19,3	Devlet	125	86,2
Hayır	117	80,7	Özel	20	13,8
Toplam	145	100	Toplam	145	100
Staj Yapılan Kurumun Elaman Sayısı	n	%			
1-20	5	3,4			
21-50	9	6,2			
51 Ve Üstü	131	90,3			
Toplam	145	100			

Tablo 1'e baktığımızda, araştırmaya katılanların %62,1'i kadın, %37,9'u erkektir. Katılımcıların %11,7'si çalışırken % 88,3'ü şu anda herhangi bir işte çalışmamaktadır. Daha önce sağlık sektöründe çalışanların oranı % 19,3 olduğu tespit edilmiştir. Stajyerin staj yaptığı kurumda, çalışan eleman sayısı % 90,3 oranıyla 50'den fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 86,2'si kamuya ait bir kurumda staj yaparken % 13,8'i ise özel sektöre bağlı bir kurumda staj yapmıştır.

Tablo 2 Stajınız Sırasında Okuldaki Derslerde Öğrendiğiniz Bilgi ve Becerilerin Faydalandıkları Derslerin Sıralamasına Ait Bulgular

	n (145)	%
1.Sağlık Kurumları Yönetimi	115	79,3
2.Davranış Bilimleri-İletişim Becerileri	112	77,2
3.İnsan Kaynakları Yönetimi	77	53,1
4.Kalite Yönetimi	73	50,3
5.Tıbbi Terminoloji	68	46,9
6.Genel İşletme	53	36,6
7.Pazarlama	48	33,1
8.İstatistik	39	26,9
9.Muhasebe	34	23,4

10.Finansal Yönetim	33	22,8
11.Hukuk	30	20,7
12.Kamu Yönetimi	26	17,9
13.Üretim Yönetimi	15	10,3
14.Kamu Maliyesi	11	7,6
15.Yabancı dil	4	2,8

Tablo 2’de staj sırasında öğrencilerin en çok faydalandığı dersler sırasıyla; %79,3’ü sağlık kurumları yönetimini, %77,2’si davranış bilimleri, %53,1’i insan kaynakları yönetimini ve %50,3’ü kalite yönetimidir.

Tablo 3 Öğrencilerin Staj Sırasında Geliştirdiği Bilgi ve Becerilerine Ait Bulguların Sıralaması.

	n (145)	%
1.Kişiler arası ilişkiler (üstler, astlar ve diğer çalışanlarla)	126	86,3
2.İletişim (kendini ifade edebilme, etkili konuşma, görgü kuralları)	121	83,4
3.İş yeri kurallarına uyum (kıyafet, iş saatleri, disiplin, vb)	113	77,9
4.Takım çalışması (uyumlu çalışma)	101	69,7
5.İşle ilgili sorunları çözme	91	62,8
6.İşle ilgili karar verme	82	56,6
7.Analiz yapma- Raporlama	77	53,1
8.Planlama ve organize etme	72	49,7
9.Meslek etiği ilkelerine uyum	71	49

Tablo 3’e baktığımızda araştırmaya katılanların %86,3’ü kişiler arası ilişkilerinin, %83,4’ü iletişim becerilerinin, %77,9’u iş yeri kurallarına uyumun, %69,7’si takım çalışmasının, %62’8’i işle ilgili sorun çözenin, %56,6’sı işle ilgili karar vermenin, %53,1’i analiz yapma- raporlamanın, %49,7’si planlama ve organize etmenin ve % 49’u meslek etiği ilkelerine uyum gibi becerilerinin arttığını söylemektedirler.

Tablo 4 Öğrencilerin Stajda Yaşanan Sorunlar ve Önem Derecelerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistiklere Ait Bulgular

(N=145)	Min	Max	\bar{x}	Sd
1.Staj Süresinin Mesleki Becerilerimi Geliştirmesi Açısından Yeterli Olduğunu Düşünüyorum.	1,00	5,00	3,67	1,09
2.Eğitim Kurumlarında Edindiğimiz Teorik Bilgilerin Staj Esnasında Yararlı Olduğunu Düşünüyorum.	1,00	5,00	3,23	1,09
3.Staj Dönemini, Edindiğim Teorik Bilgilerimi Uygulama Ve Pekiştirme İmkânı Olarak Görüyorum.	1,00	5,00	3,59	1,00
4.Staj Döneminde Zevkle Çalışıyorum Ve Bu Dönemi İşi Öğrenmenin Bir Parçası Olarak Görüyorum.	1,00	5,00	3,68	1,13
<u>5.Kurumların Diğer Çalışanlar İle Stajyerler Arasında Adil Bir Davranış Sergilediğini Düşünüyorum.</u>	1,00	5,00	<u>2,68</u>	<u>1,30</u>
<u>6.Kurumların Stajyerlerin Görüş Ve Önerilerini Dikkate Aldığını Düşünüyorum</u>	1,00	5,00	<u>2,80</u>	<u>1,23</u>
<u>7.Yaptığım Staj Yabancı Dilimi Geliştirmemde Yardımcı Oldu.</u>	1,00	5,00	<u>1,49</u>	,96
<u>8.Staj Yaptuktan Sonra Eğitim Aldığım Bölüme Olan İlgim Arttı.</u>	1,00	5,00	<u>2,93</u>	<u>1,09</u>
9.Staj Sonrasında Derslere Ve Konulara Bakış Açımda Olumlu Gelişmeler Meydana Geldi.	1,00	5,00	3,42	1,09
10.Yaptığım Stajın Mezuniyet Sonrası İş Yaşamımda Başarılı Olmamda Katkı Sağlayacağına İnanıyorum.	1,00	5,00	3,85	,99
11.Yaptığım Staj Mesleki Açından Kendime Olan Güvenimi Arttırdı.	1,00	5,00	3,89	1,03
12.Yaptığım Staj İş Yaşamımı Tanımak Açısından Yararlı Oldu.	1,00	5,00	3,99	,97

13.Staj Süresince İnsan İlişkileri Ve Müşteri- Çalışan İlişkileri Konusunda Deneyim Kazandım.	1,00	5,00	3,95	,92
14.Yaptığım Stajın İş Bulma İmkânını Arttıracığını Düşünüyorum.	1,00	5,00	3,30	1,10
15.Kurumlar, Stajyerlerin İş Öğrenmeleri, Bilgi Ve Beceri Kazanmaları İçin Gerekli Ortamı Hazırlamaktadır.	1,00	5,00	3,23	1,20
16.Staj Eğitimi, Bana Yeni Bilgi Ve Beceriler Kazandırıyor.	1,00	5,00	3,75	1,04
17.Staj Eğitimi, İş Disiplini Ve İş Ahlakı Kazanmada Yardımcı Oluyor	1,00	5,00	3,96	,84
18.Staj Eğitimi, Üniversite Eğitimime Katkı Sağlayacaktır.	1,00	5,00	3,69	,94
19.Kurum Çalışma Saatleriyle İlgili Yasal Düzenlemelere Uyuyor.	1,00	5,00	3,22	1,15
20.Usta Öğreticimin Bilgi Ve Becerisi Bana İsi Öğretme Konusunda Yeterlidir.	1,00	5,00	3,31	1,10
21.İşyerinde İsi Yapmamı Sağlayacak Uygun Araç Ve Gereçler Mevcuttur.	1,00	5,00	3,74	,96
22.İşyerindeki Araç Ve Gereçleri Kullanmama İzin Veriliyor.	1,00	5,00	3,74	,97
23.Üniversite Ve Sektör İlişkileri Yeterlidir.	1,00	5,00	3,04	1,11
24.İç Rotasyon Yaparak Farklı Departmanlarda Belirli Sürelerle Çalışma İmkânı Vardır.	1,00	5,00	3,57	1,14
<u>25.Hastane Stajyeri Ucuz İş Gücü Olarak Görmemektedir.</u>	1,00	5,00	2,68	1,44
26.Stajdan Sonra Bu Sektörde Çalışmayı Tekrar İsterim.	1,00	5,00	3,20	1,17
27.Staj Dönemi Bittiğinde Staj Yaptığım İş Yerinden Olumlu Duygularla Ayrılacağım.	1,00	5,00	3,46	1,13
28.Mezun Olduktan Sonra Staj Yaptığım İş Yerinde Çalışmak İsterim	1,00	5,00	3,37	1,14
29.İş Yerinde Yaptığım Staj Süresini Yeterli Buluyorum.	1,00	5,00	3,24	1,18
30.İşyerinde Çalışanlar Ve Stajyerler Arasında Çatışma Yoktur.	1,00	5,00	3,00	1,29
31.Staj Yaptığım İş Yerinde Dosya Hazırlayabilecek Yeterli Kaynağa Ve Bilgiye Ulaşabiliyorum	1,00	5,00	3,66	1,03
<u>32.Staj Süresince Kariyer Geliştirme Fırsatları Gerektiğinde Sunulmaktadır.</u>	1,00	5,00	2,99	1,23
33.İşyerinde Baskı Ve Taciz Olaylarına Rastlamadım.	1,00	5,00	3,85	1,07
34.Çalışma Yerinin Hijyen Ve Sanitasyon Sorunları Yoktur.	1,00	5,00	3,66	1,13
35.Sağlık Yönetimi Stajyerlerine Karşı Herhangi Bir Ön Yargı Yoktur.	1,00	5,00	3,02	1,27
Toplam	1,00	5,00	3,37	,58

Tablo 4 baktığımızda araştırmaya katılanlar; kurumların stajyerler ile diğer çalışanlar arasında adil bir davranış sergilenmediği, görüş ve önerilerinin dikkate alınmadığını savunmaktadırlar (\bar{x} :2,68 \bar{x} :2,80). Öğrenciler kurumların stajyerleri ucuz işçi olarak gördüğünü belirtmektedirler (\bar{x} :2,68). Öğrenciler yabancı dil ve kariyeri geliştirme noktasında ise stajın katkısının olmadığı görüşünü dile getirmektedirler (\bar{x} :1,49 \bar{x} :2,99).

Öğrenciler staj eğitimin; mezuniyet sonrası iş yaşamında başarılı olmasına katkı sağlayacağını, mesleki olarak kendine güvenini arttırdığını, iş yaşamını tanımak açısından faydalı olduğunu ileri sürmektedir (\bar{x} :3,85 \bar{x} :3,89 \bar{x} :3,99). Öğrenciler staj sürecinde; insan ilişkileri ve müşteri-çalışan ilişkileri konusunda deneyim kazandığını, iş disiplini ve iş ahlakı kazanmasına yardımcı olduğunu belirtmektedirler (\bar{x} :3,95 \bar{x} :3,96). Bunların yanında yeni bilgi ve beceri kazanmada uygun ortamın sağladığını ve üniversite eğitimine katkı sağladığını düşünmektedirler (\bar{x} :3,23 \bar{x} :3,69)

Öğrenciler kurumların; çalışma saatleriyle ilgili yasal düzenlemeye uyduklarını (\bar{x} :3,22) öğrencilerin işlerini yapacakları uygun araç ve gerecin bulunduğunu ve bu araç ve gereçleri kullanılmasına izin verildiğini (\bar{x} :3,74), iç rotasyonların bulunduğunu ve çalışma imkanının

sunulduğunu (\bar{x} :3,57), baskı ve taciz olaylarına rastlamadıklarını (\bar{x} :3,85), hijyen ve sanitasyon sorunlarının olmadıklarını (\bar{x} :3,66) dile getirmektedirler.

Öğrencilerin, çalışanların sağlık yönetimi bölümüne karşı ön yargılı olma konusunda kararsız bir tutum sergilediği gözlemlenmektedir (\bar{x} :3,02)

Tablo 5 Araştırmaya katılan öğrencilerin staj sırasında okuldaki derslerin yararlanma durumu ile stajın genel faydalık durumu ortalamaları arasında bağımsız gruplarda t testi analizi.

		<i>n</i>	\bar{x}	<i>t</i>	<i>p</i>
1.Sağlık Kurumları Yönetimi	Evet	115	3,44	3,026	,003
	Hayır	30	3,09		
2.Davranış Bilimleri-İletişim Becerileri	Evet	112	3,38	,538	,591
	Hayır	33	3,32		
3.İnsan Kaynakları Yönetimi	Evet	77	3,50	3,023	,003
	Hayır	68	3,21		
4.Kalite Yönetimi	Evet	73	3,51	3,000	,003
	Hayır	72	3,22		
5.Tıbbi Terminoloji	Evet	68	3,38	,284	,777
	Hayır	77	3,35		
6.Genel İşletme	Evet	53	3,42	,784	,484
	Hayır	92	3,34		
7.Pazarlama	Evet	48	3,38	,254	,800
	Hayır	97	3,36		
8.İstatistik	Evet	39	3,60	2,988	,003
	Hayır	106	3,28		
9.Muhasebe	Evet	34	3,59	2,600	,010
	Hayır	111	3,30		
10.Finansal Yönetim	Evet	33	3,61	2,826	,005
	Hayır	112	3,29		
11.Hukuk	Evet	30	3,42	,510	,611
	Hayır	115	3,35		
12.Kamu Yönetimi	Evet	26	3,55	1,723	,087
	Hayır	119	3,33		
13.Üretim Yönetimi	Evet	15	3,67	2,104	,037
	Hayır	130	3,33		
14.Kamu Maliyesi	Evet	11	3,61	1,436	,153
	Hayır	134	3,35		
15.Yabancı dil	Evet	4	3,82	1,586	,115
	Hayır	141	3,35		

P<0,05

Tablo 5'e görüldüğü üzere öğrencilerin okuldaki derslerin yararlanma durumu ile stajın faydalılık durumu ortalamaları arasında bağımsız gruplarda t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre; "sağlık kurumları yönetimi, insan kaynakları yönetimi, kalite yönetimi, istatistik, muhasebe, finansal yönetim ve üretim yönetimi" derslerinin faydalı olduğunu düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). "Davranış bilimleri-iletişim becerileri, tıbbi terminoloji, genel işletme, pazarlama, hukuk, kamu yönetimi, kamu maliyesi, yabancı dil" derslerinin faydalı olduğunu

düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir ($p>0,05$).

Genel itibari ile bakıldığında, tüm derslerin faydalı olduğunu düşünenlerin ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6 Araştırmaya katılan öğrencilerin staj sırasında geliştirdikleri beceriler ile stajın genel faydalık durumu ortalamaları arasında bağımsız gruplarda t testi analizi.

		<i>n</i>	\bar{x}	<i>t</i>	<i>p</i>
1.Kişiler arası ilişkiler (üstler, astlar ve diğer çalışanlarla)	Evet	126	3,39	1,316	,190
	Hayır	19	3,20		
2.İletişim (kendini ifade edebilme, etkili konuşma, görgü kuralları)	Evet	121	3,41	1,525	,139
	Hayır	24	3,15		
3.İş yeri kurallarına uyum (kıyafet, iş saatleri, disiplin, vb)	Evet	113	3,41	1,497	,137
	Hayır	32	3,23		
4.Takım çalışması (uyumlu çalışma)	Evet	101	3,49	3,913	,000
	Hayır	44	3,09		
5.İşle ilgili sorunları çözme	Evet	91	3,48	2,890	,005
	Hayır	54	3,17		
6.İşle ilgili karar verme	Evet	82	3,50	3,142	,002
	Hayır	63	3,20		
7.Analiz yapma- Raporlama	Evet	77	3,51	3,210	,002
	Hayır	68	3,21		
8.Planlama ve organize etme	Evet	72	3,63	6,087	,000
	Hayır	73	3,10		
9.Meslek etiği ilkelerine uyum	Evet	71	3,50	2,747	,007
	Hayır	74	3,24		

$P<0,05$

Tablo 6'ya baktığımızda öğrencilerin staj eğitimi sırasında geliştirdikleri beceriler ile stajın genel faydalılık durumu ortalamaları arasında bağımsız gruplarda t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda göre “takım çalışması, işle ilgili sorunları çözme, işle ilgili karar verme, analiz yapma-raporlama, planlama ve organize etme, meslek etiği ilkelerine uyum” gibi becerilerin geliştiğini düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). “Kişiler arası ilişkiler, iletişim, iş yeri kurallarına uyum” gibi becerilerinin geliştiğini düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Genel itibari ile baktığımızda öğrencilerin becerilerini geliştirdiklerini düşünenlerin ortalamasının daha yüksek olduğunu gözlemlenmektedir.

Tablo 7 Araştırmaya katılan öğrencilerin staj deneyimlerinin mezun olduktan sonra yararlılık durumu ile stajın genel faydalık durumu ortalamaları arasında bağımsız gruplarda t testi analizi.

		<i>n</i>	\bar{x}	<i>t</i>	<i>p</i>
1.Staj deneyimimizin gerçek iş yaşamını tanımamız açısından yararlı olduğunu düşünüyorum.	Evet	120	3,47	5,221	,000
	Hayır	24	2,84		
2. Staj deneyimimizin iş yaşantımızda kendimize güven duymamız açısından yararlı olduğunu düşünüyorum.	Evet	123	3,47	5,542	,000
	Hayır	22	2,79		

3.Staj yaparken edindiğimiz çevrenin mezuniyet sonrası da yararlı olacağını düşünüyorum	Evet	113	3,48	4,447	,000
	Hayır	32	2,98		
4.Staj eğitiminin mezun olduktan sonra iş olanağı sağlaması açısından yararlı olacağını düşünüyorum.	Evet	105	3,49	4,196	,000
	Hayır	40	3,05		
5.Staj eğitiminin mezun olduktan sonra iş yaşamımızdaki başarının artıracığını düşünüyorum.	Evet	120	3,46	4,442	,000
	Hayır	24	2,91		

Tablo 7’de görüldüğü üzere staj deneyiminin mezun olduktan sonra yararlılık durumu ile stajın genel faydalılık durumu ortalamaları arasında bağımsız gruplarda t testi analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre “staj deneyimin gerçek iş yaşamını tanıma açısından faydalı olduğunu, İş yaşamında kendimize güven duymamız açısından yararlı olduğunu, edinilen bilgilerin mezuniyet sonrası da faydalı olacağını, staj eğitimin iş bulma açısından yararlı olacağını, eğitimin mezun olduktan sonra iş yaşamındaki başarının artıracığını” düşüneler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Genel itibari ile staj eğitiminin mezun olduktan sonra yararlılık durumunu düşünenlerin ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sağlık sektörünün önemi her geçen gün artarak devam etmektedir. Bir hizmet sektörü olan sağlık sektöründe emek yoğunudur. Bu durum sağlık sektöründe çalışacak olan personelin önemini ortaya koymaktadır. İşletmelerin ayakta kalabilmeleri ve başarılı olup birbirleriyle rekabet edebilmeleri büyük oranda nitelikli personel çalıştırmalarıyla ilgilidir. Sağlık Yönetimi eğitimi alan ve bu sektörde çalışmaları beklenen öğrencilerin sektörle ilk buluşmaları stajlarla olmaktadır. Eğitim alan öğrencilerin staj dönemlerinde sektörle ilgili görüş ve algılamaları ileride bu sektörde çalışıp çalışmayacaklarını belirlemeleri açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle öğrencilerin staj dönemlerinde karşılaştıkları eksikliklerin ve yaşadıkları sorunların neler olduğunun bilinmesi bunlara çözüm önerileri getirilmesi açısından önemlidir. Bu sorunlara çözüm önerileri getirilmesi işletmelere ve eğitim kurumlarına neler yapılması gerektiğiyle ilgili fikir vererek, yaşanacak bu sorunları azaltabilecek ve hatta ortadan kaldıracabilecektir.

Sağlık Yönetimi öğrencilerine yönelik yapılan bu çalışma, özellikle bu bölümde eğitim veren kurumlar için staj uygulamasının olumlu ve olumsuz yönlerini göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına baktığımızda; Araştırmaya katılan Sağlık yönetimi öğrencilerin çoğunluğu (%62,1) kadınlardan oluşmaktadır. Öğrencilerin büyük bir kısmı daha

önce herhangi bir sağlık kuruluşunda çalışmamışlardır (%88,3). Stajyerin staj yaptığı kurumların eleman sayısı 50 ve üzeri (%90,3) olup, stajyerlerin çoğu devlet kurumlarında staj yapmışlardır (%86,2).

Öğrencilerin derslerden faydalanma durumlarına bakıldığında, en fazla %79,3'ü ile "sağlık kurumları yönetimi" olduğu görülmektedir. Sırasıyla bunu, %77,2'si davranış bilimleri ve iletişim becerileri, %53,1'i insan kaynakları yönetimi ve %50,3'ü kalite yönetimi dersleri gelmektedir. Öğrenciler üretim yönetimi, kamu maliyesi, kamu yönetimi, yabancı dil derslerinden ise çok az faydalandıklarını belirtmişlerdir. Çetin 2005 yılında turizm fakültesi öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada yabancı dil (%6,70) ve muhasebe (%6,09) derslerinden daha az faydalandıkları görülmektedir.

Öğrenciler, stajın eğitiminin kişisel gelişimlerini, becerilerini ve yeteneklerini etkilediğini belirtmektedirler. Staj eğitimi alan öğrencilerin; %86,3'ü kişiler arası ilişkilerinin, %83,4'ü iletişim becerilerinin, %77,9'u iş yeri kurallarına uyumun, %69,7'si takım çalışmasının, %62'8'i işle ilgili sorun çözmenin, %56,6'sı işle ilgili karar vermenin, %53,1'i analiz yapma- raporlamanın, %49,7'si planlama ve organize etmenin ve % 49'u meslek etiği ilkelerin uyum gibi becerilerinin arttığını söylemektedirler.

Öğrenciler staj eğitimin; mezuniyet sonrası iş yaşamında başarılı olmalarına katkı sağlayacağını, mesleki olarak kendilerine olan güvenlerini arttırdığını, iş yaşamını tanımak açısından faydalı olduğunu ileri sürmektedirler (\bar{x} :3,85 \bar{x} :3,89 \bar{x} :3,99). Öğrenciler staj sürecinde; insan ilişkileri ve müşteri-çalışan ilişkileri konusunda deneyim kazandıklarını belirtmişlerdir. Staj eğitiminin öğrencilerin iş disiplini ve iş ahlakı kazanmasına yardımcı olduğu belirlenmiştir (\bar{x} :3,95 \bar{x} :3,96). Bunların yanında öğrenciler staj eğitiminin, yeni bilgi ve beceri kazanmada uygun ortamı oluşturduğunu ve üniversite eğitimlerine katkı sağladığını düşünmektedirler (\bar{x} :3,23 \bar{x} :3,69)

Öğrenciler staj eğitimi esnasında kurumların olumlu ve olumsuz yönlerini dile getirmektedirler. Öğrenciler, staj yaptıkları kurumların kendi görüş ve önerilerinin dikkate almadığını (\bar{x} :2,80) belirtmişlerdir. Bunun yanında diğer çalışanlar ile adil davranış sergilenmediğini (\bar{x} :2,68) ve stajyerlerin ucuz işçi olarak görüldüğünü (\bar{x} :2,68) belirtmişlerdir.

H. Aydemir'in 2016 yılında Meslek Yüksek Okul öğrencilerine uyguladığı çalışmada çalışanların stajyerleri yeterince bilgilendirmediğini belirtmektedir. Öğrenciler kurumların; çalışma saatleriyle ilgili yasal düzenlemeye uydıklarını (\bar{x} :3,22) öğrencilerin işlerini yapacakları uygun araç ve gerecin bulunduğunu ve bu araç ve gereçleri kullanılmasına izin

verildiğini (\bar{x} :3,74), iç rotasyonların olduğunu ve çalışma imkanının sunulduğunu (\bar{x} :3,57), baskı ve taciz olaylarına rastlamadıklarını (\bar{x} :3,85), hijyen ve sanitasyon sorunlarının olmadıklarını (\bar{x} :3,66) dile getirmektedirler. Çalışanlarla ilgili olarak ise, sağlık yönetimi bölümüne karşı ön yargılı olma konusunda kararsız bir tutum sergilediği gözlemlenmektedir (\bar{x} :3,02).

Öğrenciler staj yaptıktan sonra bölüme olan ilgisinin azaldığını (\bar{x} :2,93), yabancı dil ve kariyeri geliştirme noktasında ise stajın katkısının olmadığı görüşünü dile getirmektedirler (\bar{x} :1,49 \bar{x} :2,99). Gürdoğan ve Atabeyin 2015 yılında öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada staj eğitiminin kariyer yapma düşüncelerini olumlu yönde etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın analiz kısmında ise, derslerden yararlanma durumu ile staj eğitiminin genel faydalılık durumu ortalamaları arasında analiz yapılmış olup, öğrencilerin; “sağlık kurumları yönetimi, insan kaynakları yönetimi, kalite yönetimi, istatistik, muhasebe, finansal yönetim ve üretim yönetimi” gibi derslerin faydalı olduğunu düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Araştırma sonucunda derslerden yararlanma durumu ile staj eğitiminin faydalılık durumu arasında paralellik gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin staj eğitimi sırasında geliştirdikleri beceriler ile stajın genel faydalılık durumu ortalamaları arasında analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda göre “takım çalışması, işle ilgili sorunları çözme, işle ilgili karar verme, analiz yapma-raporlama, planlama ve organize etme, meslek etiği ilkelerine uyum” gibi becerilerin geliştiğini düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). “Kişiler arası ilişkiler, iletişim, iş yeri kurallarına uyum” gibi becerilerinin geliştiğini düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir ($p>0,05$).

Farklı bir analiz bulgularına göre; “staj deneyiminin gerçek iş yaşamını tanıma açısından faydalı olduğunu, İş yaşamında kendimize güven duymamız açısından yararlı olduğunu, edinilen bilgilerin mezuniyet sonrası da faydalı olacağını, staj eğitimin iş bulma açısından yararlı olacağını, eğitimin mezun olduktan sonra iş yaşamındaki başarının artıracaklarını” düşünenler ile düşünmeyenlerin ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<,0,05$). Genel itibari ile staj eğitiminin mezun olduktan sonra yararlı olacağını düşünenlerin ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin eğitim kurumlarından edindikleri teorik bilgilerin uygulamada yetersiz kaldığı görülmektedir. Eğitim kurumlarının sektörün çalışma şeklini, işletmelerin ihtiyaçlarını

ve değişen teknolojiyi göz önüne alarak müfredatı hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca eğitim kurumlarında öğrencilerin sektörde nelerle karşılaşabilecekleri gerçekçi bir şekilde önceden anlatılmalıdır ki, öğrenciler staja başladıklarında hayal kırıklığına uğramasınlar. Üniversite ve sektör işbirliği düzenli bir şekilde olmalı ve eğitim kurumlarındaki müfredatlar sürekli güncellenmelidir.

Araştırma sonuçlarında kurumların diğer çalışanlar ile stajyerler arasında adil bir davranış sergilemediği gözlemlenmiştir. Bu durum öğrencilerin sağlık sektörüne bakış açısını olumsuz etkilemektedir. Kurum yöneticilerinin böyle bir ayrıma gitmeden stajyerleri sahiplenmesi ve onları kendi personeli gibi görmesi stajyerlerin sağlık sektörüne bakışını olumlu yönde değiştirecektir.

Araştırma sonuçlarında kurumların, stajyerlerin görüş ve önerilerine yeterince önem vermediği sonucuna varılmıştır. Kurum çalışanlarının stajyerlerin fikirlerine önem vermesi öğrencilerin kariyer planlamasına olumlu katkı yapacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarında öğrencilerin staj yaptıktan sonra bölüme olan ilgisinin artmadığı kanısına varılmıştır. Bu durumun sebeplerinin eğitim veren kurumlarca araştırılması önerilmektedir.

Araştırma sonuçlarında üniversite ve sektör ilişkilerinin yeterli düzeyde olmadığı gözlemlenmiştir. Üniversite ve sektör ilişkilerinin yeniden ele alınması ve gelişen iş yaşamına ayak uydurulması gerektiği düşünülmektedir.

Stajyerlerin büyük bir çoğunluğu sektörde yeniden çalışmayı düşünmemektedir. Bu durum üniversite ve sağlık kurumları açısından çok ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bunun sebeplerinin ilgili kurumlarca çok iyi bir şekilde ele alınması ve gerekli araştırmaların yapılması önem arz etmektedir.

İşyeri çalışanları ile stajyerler arasında çatışma olduğu gözlemlenmiştir. Bunun en önemli sebebi, işyeri çalışanlarının stajyerleri rakip olarak veya kendi pozisyonu için tehdit olarak görmesinden kaynaklanmaktadır. Kurum amirlerinin bu çatışmayı ortadan kaldıracak çözümler üretmesi önerilmektedir.

Stajyerlerin işyerinde staj dosyası hazırlayabilecek bilgi ve dokümana ulaşmada sıkıntılar yaşadıkları görülmüştür. Kurumlarca stajyerlere bu yönden gerekli kolaylıkların sağlanması, stajyerlerin eğitimini tamamlaması için önemlidir.

Staj süresince kariyer geliştirme fırsatlarının yeterince sunulmadığı yargısı ortaya çıkmıştır. Kurum yöneticilerinin öğrencilerin kariyer planlamasına ışık tutacak fırsatlar oluşturması, stajyerler açısından oldukça faydalı olacaktır.

Bu çalışma pilot bir çalışma olması itibariyle, araştırma sonuçları dar bir çerçevede ele alınmıştır. Bu araştırmanın genişletilmiş bir ölçekle ve daha kapsamlı bir örnekleme yapılması önerilmektedir. Böyle bir çalışmanın yapılması özellikle Sağlık Yönetimi staj uygulaması için önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akan İ., M. Bayır., R. Arslan ve A. Kuş. (1996) Meslek Yüksek Okullarına Sektörel Bazda Bakış ve Beklentiler 21.yy'la Doğru MYO'ların Yeniden Yapılandırılması Konulu Uluslararası Sempozyum, 202-212, Çankırı.
- Alkan C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1998) Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları. Ankara: Alkım Yayınları.
- Aydoğan Z. F. (2002) Büro Yönetimi Önlisans Programlarında Staj Eğitiminin Önemi. Gazi Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- Bulut D. İşman, Ç. (2004) Muğla İli Sağlık Yöneticilerinde Kişisel Değer Analizi Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 7(3): 278-284
- Çetin Ş (2005) Öğrenci Stajlarında Yararlanılan Dersler Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 16(2): 153-169
- Aydemir D. (2016) Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaz Stajı Uygulamasına Bakışı: Sağlık Hizmetleri Örneği Turkish Journal of Life Sciences Türk Yaşam Bilimleri Dergisi 1(1):034-042
- Eren E. (1996) Yönetim ve Organizasyon. Beta Yayınları, İstanbul.
- Gürol M. (1997) Okul Sanayi İşbirliği Pegem Yayın evi, 975-7251- 22-4,Ankara
- Gürdoğan A ve Atabey S. (2015) Öğrencilerin Meslek Stajından memnuniyet düzeylerinin Kariyer Hedeflerine Etkisi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 4 (1): 91-113
- Hellriegel D., Slocum J.W.Jr. and Woodman R.W. (1989) Organizational Behavior. West Publishing Comp. St. Paul, Minnosata.
- Hurley J. and Gootendorst P. (1997) Introduction to Concepts and Analytical Tools of Health Sector Reform and Sustainable Financing.
- Kolb, D. A. (1984). Experiential learning: experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall
- Lankard, Bettina A. (1995). New Ways of Learning in the Workplace. ERIC Digest. (January 1). No. 161.
- Maines, Pamela R. (2000). More Than Just A Job. Techniques. (April). 75(4):34.
- Resmi Gazete (2014) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522-14-1.pdf>
- Sağlık Bakanlığı (2011) Sağlıkın Teşviki ve Geliştirilmesi Sözlüğü
- Sarvan F. (1995) Hastane Yönetimi Eğitimi. Toplum ve Hekim 69-70(10):10-18

IAAOJ International Anatolia Academic Online Journal

- Seçim H. (1985) Hastane Yönetim ve Organizasyonu: Türkiyede Hastanelerin Organizasyonu İçin Bir Model Önerisi. Anadolu Üniversitesi Yayınları 130, Eskişehir
- Shortell S.M. and Kaluzny A.D. (1983) Healthcare Management : A text in Organization Theory and Behavior. içinden: Organization Theory and Healthcare Management pp:5-37. John Wiley and Sons. New York.
- Türkmen İ. (1994) Yönetimsel Zaman ve Yetki Devri Açısından Yönetimde Verimlilik. Milli Prodüktive Merkezi Yayınları, Ankara.